

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuva Koulutuskeskus Tavastiassa

Riikka Vanninen 25.6.2012

Sisältö

1 Johdanto	2
2 Aikuisten opinto-ohjauksen kehittäminen ja pilotointi Koulutuskeskus Tavastiassa 2010-2012	3
3 Ohjaus Koulutuskeskus Tavastian ammatillisessa aikuiskoulutuksessa keväällä 2012	3
3.1 Vastuuopettajaperustainen ohjaus.....	3
3.2 Opinto-ohjaus ammatillisessa aikuiskoulutuksessa	4
3.3 Erityisohjaus ammatillisessa aikuiskoulutuksessa	4
3.3.1 Oppimisvaikeudet	4
3.3.2 Maahanmuuttajien lisäohjaus	5
3.3.3 Muut ohjauspalvelut.....	5
4 Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuva Koulutuskeskus Tavastiaan.....	5
4.1 Henkilökohtainen ohjaus	6
4.2 Pienryhmäohjaus.....	6
4.3 Tiedotus ja markkinointi.....	7
4.4 Ohjauksen kehittäminen	8
4.5 Verkostotyö	8
5 Opinto-ohjaajan asiantuntijuuden osa-alueet	9
5.1 Substanssiosaaminen: Sisällöllinen tietotaito sekä yhteiskunta- ja työelämäosaaminen.....	9
5.2 Ohjauspedagoginen osaaminen: Ohjauspedagogiset ja ohjaukselliset taidot sekä ohjausjärjestelmän ja ohjauksen organisoinnin hallinta.....	10
5.3 Kehittämisoosaaminen: Oman osaamisen kehittäminen sekä ammattikasvatuksen ja ohjaustoiminnan kehittäminen	10
5.4 Työyhteisöosaaminen: Tiimityö- ja verkosto-osaaminen sekä talous- ja hallinto-osaaminen.	11
6 Yhteenveto ja pohdinta	11
Lähteet.....	13

1 Johdanto

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan kehittäminen on osa Koulutuskeskus Tavastiassa vuosien 2009-2012 aikana toimineen Opin Ovi Osaamiseen -projektin aikana tehtyä aikuisten ohjauksen kehittämistyötä. Projektin käynnistyessä syksyllä 2009 Koulutuskeskus Tavastiassa ei ollut ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajaa vaan ohjaus oli pääosin vastuuopettajien tehtävä. Ohjaus- ja neuvontatyötä tekivät vastuuopettajien lisäksi muut opettajat, työpaikkaohjaajat, silloiset osastopäälliköt sekä koulutussihteerit. Ohjauksen kehittämiseksi oli kuitenkin havaittu tarve ja Opin Ovi Osaamiseen -projekti aloitti tämän kehittämistyön tekemisen yhdessä oppilaitoksen aikuiskouluttajien kanssa.

Projektissa tehdyn ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjauksen kehittämisen taustalla oli myös aikuisten ohjausta koskevien arviointien tuottama tieto. OPH:n arvioinnissa Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa (Numminen (toim.), Yrjölä, Lamminranta & Heikkinen 2004) todettiin, että opinto-ohjaus oli aikuisoppilaitoksissa järjestetty hajanaisesti eikä opinto-ohjauksella ollut sellaista strategista asemaa ja merkitystä, joka takaisi aikuisopiskelijoille riittävän, monipuolisen ja asiakaslähtöisen tuen. Ohjaustehtäviä hoitavista alle kymmenesosalla oli opinto-ohjaajan kelpoisuus. Ohjaus oli yleensä järjestetty vastuuopettajaperustaisesti, jolloin ohjaus oli opettajien vastuulla ja muodostui henkilökohtaistamisen ympärille. Ohjauksessa toimi apuna tukihenkilöstöä, kuten koulutussihteerit ja koulutusalan johto. Arvioinnissa todettiin, että ammatillisessa aikuiskoulutuksessa esiintyi myös harvinaisempina toimintamallina koordinoiviiin tai koulutusalaakohtaisiin opinto-ohjaajiin perustuvaa toimintamallia, jossa vastuuopettajien ja pääkouluttajien ohjauspanos on merkittävä mutta he voivat tukeutua opinto-ohjaajaan esimerkiksi laaja-alaisempien tai monimutkaisempien opiskelu- tai elämäntilanteiden kysymyksissä.

Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjauksen toimintamalli oli projektin käynnistyessä Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa -arviointiraportissa kuvattu vastuuopettajaperustaisen ohjauksen malli. Kehittämistyötä suunniteltaessa todettiin, että ohjauksen kokonaisuudessa koulutetun opinto-ohjaajan erityinen ohjausosaaminen tukisi opettajien tekemää ohjaustyötä ja toisi aikuisopiskelijoiden käyttöön uusia ohjauspalveluja. Aikuiskoulutuksessa toimivista opettajista joillakin oli alan opettajapätevyyden lisäksi myös opinto-ohjaajan pätevyys mutta tätä opinto-ohjauksellista osaamista ei hyödynnetty laajemmin. Näistä lähtökohdista aloitettiin ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan mallintaminen. Kehitetty malli on sovellus koordinoiviiin/koulutusalaakohtaisiin opinto-ohjaajiin perustuvasta toimintamallista.

Tässä raportissa kuvataan aluksi ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan kehittämiseen liittyvät Koulutuskeskus Tavastiassa toteutetut pilotoinnit ja tarkastellaan aikuisten ohjauksen nykytilannetta Koulutuskeskus Tavastiassa. tämän jälkeen esitellään ehdotus siitä, millainen Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan voisi olla ja kytketään tehtävänkuvan eri osa-alueet Helakorven ja Helanderin määrittelemiin ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuuden osa-alueisiin. Lopuksi pohditaan kehitetyn ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan reunaehdoja ja soveltamismahdollisuuksia.

2 Aikuisten opinto-ohjauksen kehittäminen ja pilotointi Koulutuskeskus Tavastiassa 2010-2012

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvan mallintaminen aloitettiin vuoden 2010 alussa pilotoimalla Koulutuskeskus Tavastiassa opinto-ohjaajan tehtävää hakevan vaiheen ohjauksessa. Kaksi Koulutuskeskus Tavastian aikuiskoulutuksessa toimivaa opettajaa nimettiin aikuisopiksi ja he toimivat tässä roolissa osa-aikaisesti noin yhden päivän viikossa. Pääosa heidän työajastaan oli oman ammattialansa opettajan työtä. Toisella aikuisopina toimivista opettajista oli pitkän ammatillisen aikuiskoulutuksen opettajakokemuksen lisäksi ammatillisen opinto-ohjaajan pätevyys ja toisella oli pitkä opettajakokemus aikuiskoulutuksesta ja ohjaavista koulutuksista. Tässä vaiheessa aikuisopojen opinto-ohjaustyö kohdistui erityisesti hakevan vaiheen ohjaukseen. Aikuisopojen tehtävä määriteltiin siten, että toisen vastuulla oli palvelualojen ja toisen vastuulla tekniikan alojen hakevan vaiheen opinto-ohjaus.

Pilotointia jatkettiin vuonna 2011. Tässä vaiheessa toisen aikuisopona toimineen opettajan opetustyö painottui selkeästi nuorten koulutukseen, joten hän jäi pois aikuisten opinto-ohjauksen pilotoinnista. Toinen aikuisopona toimineista opettajista jatkoi opetustyönsä ohessa aikuisten hakevan vaiheen ohjauksen parissa toimien yhden päivän viikossa aikuisten opinto-ohjaajana. Toiminnan painopiste oli edelleen opintoja suunnittelevien ohjauksessa. Ohjattavat ottivat opinto-ohjaajaan yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse, osa sopi myös henkilökohtaisen ohjauskäynnin opinto-ohjaajan kanssa. Myös TE-toimistosta ohjattiin opiskelun aloittamista suunnittelevia aikuisia opinto-ohjaajan ohjattavaksi. Tämän hakevan vaiheen ohjauksen pilotoinnin aikana todettiin, että opinto-ohjaajan ohjauksen erityisosaamista tarvittaisiin myös opintojen aikaisessa ohjauksessa.

Pilotointi laajeni keväällä 2012, kun aikuisten opinto-ohjaukseen liitettiin mukaan työelämäkoordinaattorin antama ohjaus työssä oleville ja työnantaja-asiakkaille. Opinto-ohjaukseen saatiin mukaan myös toinen opinto-ohjaajakoulutuksen suorittanut opettaja, joka pilotoi aikuisten opintojen aikaista opinto-ohjausta huhti-toukokuussa kerran viikossa järjestetyllä Ohjaamo-päivystyksellä. Päivystys toteutettiin Sosiaali- ja terveys-alan rakennuksessa, joten suurin osa Ohjaamoon tulleista aikuisopiskelijoista oli sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita. Ohjaamossa kävi myös opintojen aloittamista suunnittelevia opiskelijoita vaikka ohjauspäivystys oli ensisijaisesti suunnattu jo opiskelemissa oleville. Kaikista Ohjaamossa ohjatuista opiskelijoista noin puolet oli maahanmuuttajataustaisia.

3 Ohjaus Koulutuskeskus Tavastian ammatillisessa aikuiskoulutuksessa keväällä 2012

3.1 Vastuuopettajaperustainen ohjaus

Koulutuskeskus Tavastiassa ammatillisessa aikuiskoulutuksessa ohjaus toteutetaan tällä hetkellä vastuuopettajaperustaisesti. Ohjaus on pääosin vastuuopettajien vastuulla ja integroitu opetukseen. Ohjauksessa toimii apuna tukihenkilöstöä, kuten koulutussihteerit ja koulutusalojen koulutuspäälliköt. Ohjauksen hajauttaminen ohjaukseen ja opetukseen näkyy lähinnä aikuisten opinto-ohjaajien tekemässä ohjauksessa ja joissakin henkilökohtaistamiseen liittyvissä ohjauskeskusteluissa. Aikuisohjaus saa periaatteessa tukea nuorisokoulutuksen ohjauksen

asiantuntijoilta, esim. kuraattorilta, mutta käytännössä nuoriso- ja aikuispuoli eivät toimi kiinteästi ohjauksen yhteistyössä.

Ohjaus muodostuu kaiken kaikkiaan ammatillisen aikuiskoulutuksen luonteen mukaisesti opiskelun henkilökohtaistamisen ympärille. Henkilökohtaistaminen tapahtuu kolmessa vaiheessa: Tutkintoon hakeutumisvaiheessa ohjaus keskittyy aikuisopiskelijan tarpeisiin ja tavoitteisiin nähden sopivan tutkinnon määrittelemiseen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen sekä oppimisvalmiuksien selvittämiseen. Toisessa vaiheessa henkilökohtaistetaan tutkinnon suorittaminen (mm. ehdotukset osaamisen tunnustamisesta, tutkintotilaisuudet) ja kolmannessa vaiheessa henkilökohtaistetaan ammattitaidon hankkiminen (mm. opiskeltavat asiat, työssäoppimissuunnitelma). Ohjauksen eri osa-alueista painottuvat käytännön opetustilanteissa tapahtuva oppimisen ohjaus ja työssäoppimisen ohjaus. Ohjauksen toteutustavat ja saatavuus vaihtelevat eri koulutuksissa. Vaihtelua aiheuttaa erityisesti koulutuksen eri rahoitusmuotojen erilaiset reunaehdot. Tavallisin ohjauksen työmuoto on henkilökohtainen ja ryhmämuotoinen ohjaus.

3.2 Opinto-ohjaus ammatillisessa aikuiskoulutuksessa

Viime vuosina kehitetty ammatillisessa aikuiskoulutuksessa toimivien opinto-ohjaajien antama ohjaus on askel kohti koordinoiviin/ koulutusalaakohtaisiin opinto-ohjaajiin perustuvaa toimintamallia. Tälle mallille luonteenomaisesti vastuuopettajien ja pääkouluttajien ohjauspanos on edelleen merkittävä mutta heillä on mahdollisuus saada ohjaustyöhönsä tukea aikuisten opinto-ohjaajilta. Aikuisten opinto-ohjaajien erityistä opinto-ohjauksen osaamista voidaan käyttää esimerkiksi kyseistä koulutusala laajemmissa tai muulla tavalla monimutkaisemmissa opiskelua koskevilla kysymyksissä.

Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa opinto-ohjaajien antama opinto-ohjaus on järjestetty siten, että opettaja/opinto-ohjaaja Päivi Pellikainen toimii erityisesti hakevan vaiheen opinto-ohjaajana eli antaa opinto-ohjausta opintojen aloittamista pohtiville henkilöille, opettaja/opinto-ohjaaja Kaarin Allenius antaa päivystysaikoina opintojen aikana tarvittavaa opinto-ohjausta ja työelämäkoordinaattori Jari Lartama neuvoo ja ohjaa työssäolevia ja työnantaja osaamisen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

3.3 Erityisohjaus ammatillisessa aikuiskoulutuksessa

3.3.1 Oppimisvaikeudet

Aikuisopiskelijoiden mahdollisista oppimisvaikeuksista ja erityisopetuksen tarpeesta keskustellaan opintojen alussa henkilökohtaistamissuunnitelman laatimisen yhteydessä sekä tarvittaessa opintojen aikana, jos oppimisvaikeudet tulevat esille opiskelun aikana. Aikuisopiskelijoilla on koulutuksen rahoittajasta riippumatta mahdollisuus käyttää lisäohjausta. Opintojen alussa voidaan tarvittaessa myös tehdä luki- ja matematiikkaseulat. Jos vastuuopettaja havaitsee aikuisopiskelijalla oppimisvaikeuksia, hän voi keskustella erityisopetuksen tarpeesta aikuiskoulutuksessa erityisopetusta koordinoivan opettaja/erityisopettaja Tuula Jahkosen kanssa. Tutkintoon valmistavassa valtionosuusperusteisessa ja perusrahoitteisessa koulutuksessa erityistä tukea opinnoissaan tarvitsevalle aikuiselle on mahdollista tehdä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS, jonka avulla määritellään opiskelijan opinnoissaan tarvitseman erityisen tuen tarve ja suunnitellut tukitoimet. HOJKS:n laatiminen

oppisopimusopiskelijoille edellyttää neuvottelua koulutustarkastajan kanssa. Erityisopetuksen koordinaattori auttaa määrittelemään, onko varsinaisen HOJKS:n tekeminen tarpeellista vai voidaanko opiskelijaa tukea pedagogisin ratkaisuin (esim. opiskelun muuttaminen työpainotteisemmaksi, lisääjän antaminen kirjallisten oppimistehtävien/kokeiden tekemiseen, kirjallisen tehtävän suorittaminen suullisesti) tai lisäohjauksen keinoin. HOJKS:iin kirjataan erityisopetuksen peruste. HOJKS:n laativat vastuuopettaja ja erityisopettaja yhdessä opiskelijan kanssa ja varsinaisen viranhaltijapäätöksen HOJKS:sta tekee aikuiskoulutusjohtaja.

3.3.2 Maahanmuuttajien lisäohjaus

Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat saattavat tarvita opinnoissaan enemmän tukea ja ohjausta. Tarvittavan ohjauksen ja lisätuen tarve riippuu esimerkiksi kielitaidosta, oppimisvalmiuksista ja opetus- ja oppimiskulttuurien erilaisuudesta. Tutkintoon valmentavassa koulutuksessa opiskeltavat asiakokonaisuudet saattavat olla joskus kielellisesti hyvinkin haastavia, jolloin lisäohjausta tarvitaan sekä ammatillisiin sisältöihin että ammatissa tarvittavan kielitaidon kehittymiseen liittyen. Henkilökohtaiset ohjaus- ja tukitarpeet selvitetään henkilökohtaistamisen yhteydessä. Maahanmuuttajaopiskelijoiden on mahdollista saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta, jossa asioita opiskellaan ryhmäopetusta hitaammin.

3.3.3 Muut ohjauspalvelut

Aikuisopiskelija voi halutessaan keskustella opiskeluunsa vaikuttavista henkilökohtaisista asioistaan vastuuopettajan kanssa. Vastuuopettaja voi tarvittaessa ohjata opiskelijan eteenpäin muihin asiantuntijapalveluihin. Aikuisopiskelija voidaan ohjata myös keskustelemaan oppilaitoksen kuraattorin tai oppilaitospapin kanssa.

4 Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuva Koulutuskeskus Tavastiaan

Tässä esitellyt Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävät perustuvat Koulutuskeskus Tavastiassa 2010-2012 pilotoituihin opinto-ohjaajan hakevan vaiheen ohjaustehtäviin, keväällä 2012 pilotoituun opintojen aikaisen opinto-ohjauksen tehtäviin, kirjoittajan aikuisten opinto-ohjausta koskevien Koulutuskeskus Salpaukseen ja PIRKO/Pirkanmaan aikuisopistoon suuntautuneiden benchmarkkauskäytien kokemuksiin sekä opintojen ohjausta koskevista tarpeista ja ideoista käytyihin keskusteluihin Koulutuskeskus Tavastian aikuisohjaustiimissä, aikuisten opinto-ohjaajina toimivien opettajien sekä aikuiskoulutusjohtajan kanssa.

Tässä kuvattu ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuva on ehdotus organisaatiolle siitä, miten opinto-ohjaajan antama opinto-ohjaus ammatillisessa aikuiskoulutuksessa voitaisiin organisaatioissa järjestää. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuvaan Koulutuskeskus Tavastiassa kuuluisivat henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus, tiedotus ja markkinointi, ohjauksen kehittäminen sekä verkostotyö.

Mallissa suunniteltu ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuva on suunniteltu yhden kokoaikaisen opinto-ohjaajan resurssilla hoidettavaksi tehtäväksi. Mallin oletuksena on, että opinto-ohjaajana toimii opinto-ohjaajan pätevyyden hankkinut opinto-ohjaaja. Tässä mallissa opinto-ohjaaja ei voi olla tietylle osastolle sijoitettu, koska silloin opinto-ohjaaja leimautuu tietyn osaston opinto-ohjaajaksi, eivätkä muiden osastojen opettajat ja opiskelijat tällöin osaa käyttää

opinto-ohjaajan ohjauspalveluja. Tietyille osastolle sijoitettua opinto-ohjaajaa myös käytetään helposti osaston resurssiopettajana. Tehtävien luonteen vuoksi opinto-ohjaajalla on oltava oikeus oman kalenterin hallintaan, koska opinto-ohjaajan on esimerkiksi pystyttävä sopimaan henkilökohtaisia ohjaustapaamisia nopealla aikataululla. Oman kalenterin hallintaoikeus on tärkeää myös siksi, että opinto-ohjaajan tulee voida tehdä verkostoyhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa, perehtyä ohjausta koskeviin asiakirjoihin ja opetuksen ja ohjauksen kehitykseen valtakunnallisella tasolla, kehittää ohjaustoimintaa jne.

Tässä mallissa ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työ on rajattu opinto-ohjauksellista erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Opinto-ohjaaja ei ole kuraattori eikä erityisopettaja vaan opinto-ohjaaja ohjaa omaan erityisosaamisalaansa liittyvissä asioissa, kuten ohjaa ja kehittää oppimiseen ja opiskeluun liittyviä prosesseja, ohjaa opiskelun jatkamiseen ja työelämään siirtymiseen liittyvissä kysymyksissä jne. Ohjaustyölle luonteenomaisesti opinto-ohjaaja toki tarvittaessa ohjaa esimerkiksi elämänhallintaan liittyvissä erityiskysymyksissä aikuisopiskelijan eteenpäin muihin palveluihin.

4.1 Henkilökohtainen ohjaus

Henkilökohtainen ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan antama ohjaus voi jakaantua opinto-ohjaajan päivystysaikana ns. Ohjaamossa kerran/pari viikossa annettuun henkilökohtaiseen ohjaukseen ja aikuisopiskelijoiden opinto-ohjaajan kanssa suoraan sopimiin henkilökohtaisiin ohjausaikoihin. Aikuiskoulutuksen moninaisuus ja aikuisopiskelijoiden erilaiset aikataulut huomioon ottaen opinto-ohjaajan päivystysaika olisi hyvä olla tarjolla ainakin pari kertaa viikossa, kaksi-kolme tuntia kerrallaan teemalla ”Tule keskustelemaan mistä tahansa omaan opiskeluusi liittyvästä asiasta, etsitään yhdessä ratkaisuja!” Vastuupettajat voivat oman ohjaustyönsä ylittävissä ja erityistä opinto-ohjauksen osaamista vaativissa kysymyksissä ohjata opiskelijoitaan joko aikuisten opinto-ohjaajan Ohjaamo-päivystykseen tai sopimaan henkilökohtaisesta ohjausajasta muuna aikana.

Ohjaamo-päivystys sopii myös opintojen aloittamista suunnittelevien ohjaukseen ja tutkinnon suorittaneiden jälkiohjauksen toteuttamiseen. Aikuiskoulutuksesta kiinnostunut opiskelun aloittamista suunnitteleva tai tutkinnon suorittamisen/ohjaavan koulutuksen jälkeen ohjausta tarvitseva opiskelija voisi tulla Ohjaamoon opinto-ohjaajan luokse henkilökohtaiseen ohjaukseen.

Henkilökohtainen opinto-ohjaus sisältää mm. opintoihin hakeutumiseen, opintoalan vaihtamiseen, opintojen aikaisiin oppimisen kysymyksiin, jatko-opintoihin, urasuunnitteluun ja jälkiohjaukseen liittyvää ohjausta.

4.2 Pienryhmäohjaus

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan antamaan pienryhmäohjaukseen voi sisältyä esimerkiksi oppimaan oppimisen taitoja vahvistavan ”Vahvista opiskeluopiskelutaitojasi” -modulin opetus. Tämä moduli on suunniteltu säännöllisin väliajoin (esimerkiksi neljä kertaa vuodessa) toistuvaksi kurssiksi. Kurssin toteutusajankohdat merkitään oppilaitoksen sisäiseen kalenteriin. Vahvista opiskelutaitojasi -kurssi sisältää esimerkiksi ohjausta opiskelun ja muun elämän kokonaisuuden sekä ajankäytön suunnitteluun, tietoa opiskelutekniikoista ja siitä miten omaa opiskelutekniikkaa voi vahvistaa, tietoa oppimistyyleistä ja eri oppimiskanavien vahvistamisesta,

opetusta lukemisen tekniikkaan ja opitun työstämisen menetelmiin (mind map, ranskalaiset viivat, opitusta keskusteleminen, ydinasioiden löytäminen, kokonaisuuden hahmottaminen...) liittyen, tietoa yleisimmistä kirjallisista oppimistehtävistä (essee, referaatti...), ohjausta tavoitteiden asettamiseen (osatavoitteet ja päätavoite) liittyen, ohjausta oppimisen ja opiskelun ongelmien voittamiseen (esim. tenttijännitys ja rentoutumisen taito).

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan antamana pienryhmäohjauksena voidaan niin haluttaessa toteuttaa myös jatko-opintoihin, urasuunnitteluun ja jälkiohjaukseen liittyvää ohjausta. Esimerkiksi urasuunnittelun ohjaus ei Koulutuskeskus Tavastian kaltaisessa monialaisessa oppilaitoksessa voi kuitenkaan olla yksin opinto-ohjaajan vastuulla vaan tiettyyn alaan liittyvää uraohjausta annetaan myös koulutukseen sisältyvänä ohjauksena.

4.3 Tiedotus ja markkinointi

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajalla tulee olla rooli oppilaitoksen aikuisopiskelua koskevassa tiedotuksessa ja markkinoinnissa. Opinto-ohjaaja ei kuitenkaan voi hoitaa tätä roolia yksin vaan hän on yksi näitä tehtäviä hoitavista. Opinto-ohjaajan osallistuminen markkinointiin tarkoittaa ohjauksellisen näkökulman tuomista mukaan markkinointityöhön. Opinto-ohjaaja voi esimerkiksi olla mukana oppilaitoksen oppaiden, internetsivujen, esitteiden ym. markkinointimateriaalin laatimisessa ja ohjausta koskevan sisällön tuottamisessa. Opinto-ohjaajan työtehtäviin sopivat luontevasti myös erilaisiin hakevan vaiheen ohjaus- ja neuvontatapahtumiin osallistuminen (esim. Koulustorstait, Elinikäisen oppimisen ja ohjauksen viikon tapahtumat, erilaiset koulutusinfot ja -messut). Koulutuskeskus Tavastian kaltaisessa monialaisessa ja suhteellisen suuressa oppilaitoksessa tällaisten tapahtumien hoitaminen ei kuitenkaan voi olla vain opinto-ohjaajan vastuulla vaan opinto-ohjaaja on yksi toimija näissä tapahtumissa ja osallistuu niihin oppilaitoksen koulutusaloilla toimien opettajien, koulutuspäälliköiden sekä koulutussuunnittelijan ja -sihteereiden kanssa.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tiedotustehtäviin oppilaitoksen sisällä tehtävässä ohjaustyössä voi sisältyä esimerkiksi työhaun teemailtapäivien pitäminen ennalta sovittuina ajankohtina. Tämä teemailtapäivä voisi olla esimerkiksi lyhyt, kerran kuukaudessa toistuva infotilaisuus, jossa käsitellään luentomuotoisesti työnhakuun liittyviä asioita. Teemoja voisivat olla esim. työhakemuksen laatiminen, cv, työhaastatteluun valmistautuminen ja työhaastattelutyypit. Näiden infojen toteuttaminen yhteistyössä ammatillisen peruskoulutuksen eli nuorten opinto-ohjaajien ja TE-toimiston neuvojien/ohjaajien kanssa olisi suositeltavaa. Työhaun teemailtapäivään aikuisopiskelijat saisivat osallistua opiskeluaikana tai pian valmistumisensa jälkeen. Näin pystyttäisiin yhdellä tavalla vastaamaan ammatilliselta oppilaitokselta edellytetyyn urasuunnittelun ohjaukseen. Työhaun teemailtapäivä ei korvaa koulutukseen liittyen koulutusaloilla järjestettyä alan työhaun ja urasuunnittelun ohjausta vaan tarjoaa aikuisopiskelijoille mahdollisuuden kerrata ja/tai laajentaa työnhakuun liittyvää osaamistaan.

Toinen oppilaitoksen sisällä tehtävään ohjaustyöhön liittyvä tiedottamistehtävä voisi olla ammattikorkeakouluopintoihin jatkamista suunnitteleville suunnatut vinkkihetket. Näissä vinkkihetkissä voidaan käydä läpi esimerkiksi ammattikorkeakoulussa opiskeluun tarvittavaan kielitaitoon ja matematiikan osaamiseen ja niiden vahvistamiseen liittyviä asioita (esim. englannin ja ruotsin kielen sekä matematiikan taitojen vahvistamista paitsi panostamalla niiden opiskeluun meneillään olevissa opinnoissa mutta tarvittaessa myös vaikkapa aikuislukion kielten/matematiikan kursseja suorittamalla). Näiden vinkkihetkien toteuttaminen yhteistyössä ammatillisen

peruskoulutuksen eli nuorten opinto-ohjaajien ja ammattikorkeakoulun ohjaustoimijoiden kanssa olisi suositeltavaa.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaaja tekee rooliinsa kuuluvassa tiedotus- ja markkinointityössä siis opintoihin hakeutumiseen, opiskeluun, jatko-opintoihin, urasuunnitteluun ja jälkiohjaukseen liittyvää ohjausta.

4.4 Ohjauksen kehittäminen

Opinto-ohjaajan työhön sisältyy aina myös ohjauksen kehittäminen. Tämä sisältää ohjaukseen liittyvän suunnittelu-, kehittämis- ja arviointityön ja oman ammatitaidon kehittämisen. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan olisi hyvä osallistua jollakin tavalla myös esimerkiksi oppilaitoksen aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmatyöhön. Tämä lisäisi sekä opinto-ohjaajan omaa osaamista ja tietoa eri alojen koulutuksista mutta myös toisi opetus- ja lukusuunnitelmatyöhön vahvemmin ohjauksellisen näkökulman.

Ohjauksen kehittämistyö sisältää myös organisaation sisäisiin ja ulkoisiin kehittämisryhmiin ja verkostoihin osallistumisen. Sisäisistä kehittämisryhmistä ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työlle tärkein on Koulutuskeskus Tavastiassa aikuisohjaustiimi. Tärkeää on myös yhteistyö työelämäkoordinaattorin kanssa (erityisesti yrityksille ja yhteisöille toteutettavien koulutusten ohjauspalvelujen suunnitteluun osallistuminen). Jos aikuisten opinto-ohjaaja toimii kokopäiväisenä opinto-ohjaajana, hänen rooliinsa kuuluu luontevasti myös oppilaitoksen aikuisten ohjauksen koordinoitutyö sekä erilaisten aikuisten ohjauksen kehittämisprojektien johtaminen ja/tai niihin osallistuminen.

4.5 Verkostotyö

Oleellinen osa opinto-ohjaajan työtä on toimiminen erilaisissa sisäisissä ja ulkoisissa verkostoissa. Tämä sisältää moniammatillisen yhteistyön niin oppilaitoksen sisällä kuin alueellisten (ja kansallisten) verkostojen kanssa. Koulutuskeskus Tavastiassa ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan näkökulmasta tärkeimmät sisäiset verkostot ovat aikuisohjaustiimi, aikuisten erityisopetuksen koordinaattori, ammatillisen peruskoulutuksen eli nuorten opinto-ohjaajat ja kuraattorit, työelämäpalvelujen kehittämistiimi sekä koulutusalojen koulutuspäälliköt. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan olisi hyvä osallistua paitsi aikuisohjaustiimin kokouksiin myös ammatillisen peruskoulutuksen eli nuorten opinto-ohjaajien kokouksiin. Tällä varmistettaisiin Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajien nykyistä tiiviimpi yhteistyö sekä tietojen jakaminen ja toisilta oppiminen.

5 Opinto-ohjaajan asiantuntijuuden osa-alueet

5.1 Substanssiosaaminen: Sisällöllinen tietotaito sekä yhteiskunta- ja työelämäosaaminen

Helakorpi ja Helander (Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus, 23) määrittelevät sisällöllisen tietotaidon tarkoittavan opinto-ohjaajan työssä oman opinto-ohjaajan koulutuksen ja työkokemuksen perusteella hankittua osaamista. Tähän kuuluu valmius suunnitella, toteuttaa ja kehittää ohjaustehtäviä. Opinto-ohjaajan tulee siis osata suunnitella ohjausjärjestelmää, ohjausaineistoja ja -ympäristöjä, hallita keskeiset ohjausaiheiden ydinsisällöt, hakea uutta tietoa ja soveltaa sitä ohjaukseen sekä pystyä arvioimaan ja kehittämään ohjausta. Opinto-ohjaajan ei tarvitse olla kaikkien sisältöjen huippuosaaja mutta yhden aineen tai ammatin syvälinen hallinta auttaa ymmärtämään ja jäsentämään yhteiskuntaa ja työelämää.

Yhteiskunta- ja työelämäosaamisella tarkoitetaan työyhteisöissä tarvittavaa käytännöllistä osaamista. Opinto-ohjaajan työssä tähän kuuluu yhteiskunnallisen kokonaisuuden sekä työelämän ja ammattien toimintatapojen ja kehityksen tunteminen ja hallitseminen, opetus- ja ohjausalan järjestelmien ja tietolähteiden hallinta, taito käyttää työssään mm. tietotekniikkaa ja verkostoja, ohjausalan tapojen ja perinteiden tuntemus, vastuuntunto, kielitaito ja kyky itsenäiseen vastuulliseen työhön. (Helakorpi & Helander Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus, 23.)

Tässä raportissa ehdotetussa Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuvassa substanssiosaamisen alueelle kuuluvat muun muassa tiedotus- ja markkinointitehtävät, sillä niissä opinto-ohjaajan on hallittava eri koulutuksia koskevat perustiedot erityisesti hakevan vaiheen ohjauksen näkökulmasta, osattava hakea tietoa näihin liittyen ja soveltaa sitä opiskelusta kiinnostuneiden aikuisten ohjaustyöhön. Myös ohjausta koskevan aineiston tuottaminen oppilaitoksen internetsivuille ja opiskelijoiden ja aikuiskouluttajien oppaisiin kuuluu substanssiosaamisen piiriin.

Myös yhteiskunta- ja työelämäosaamisen osa-alue näkyy Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työssä, sillä aikuisten ohjauksessa on pystyttävä näkemään yhteiskunnallista todellisuutta ja työelämän kehityssuuntia yhtä ammattialaa laajemmin. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajalle esitetyssä tehtäväkuvassa mainittujen työnhaun teemailtapäivien sekä ammattikorkeakouluopintoihin jatkamista suunnitteleville suunnattujen vinkkihetkien suunnittelu ja toteutus liittyvät myös opinto-ohjaajan yhteiskunta- ja työelämäosaamiseen.

Opinto-ohjaajan sisällöllistä tietotaitoa sekä yhteiskunta- ja työelämäosaamista tarvitaan sekä henkilökohtaisessa että pienryhmäohjauksessa. Kykyä itsenäiseen vastuulliseen työhön tarvitaan, sillä ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työn sisältö muodostuu vahvasti opinto-ohjaajana toimivan oman työn itsenäisen suunnittelun kautta. Tämä edellyttää taitoa suunnitella, toteuttaa ja kehittää opinto-ohjaustehtäviä.

5.2 Ohjauspedagoginen osaaminen: Ohjauspedagogiset ja ohjaukselliset taidot sekä ohjausjärjestelmän ja ohjauksen organisoinnin hallinta

Opinto-ohjaajan kyky opettaa, ohjata, neuvoa ja motivoida opiskelijoita on opinto-ohjaajan ohjauspedagogisia ja ohjauksellisia taitoja. Tämä edellyttää opetuksen, ohjauksen ja kasvun teorioiden ja käytäntöjen hallinnan lisäksi persoonallista otetta opetus- ja ohjaustyöhön. Opinto-ohjaajalta edellytetään kykyä esimerkiksi empaattiseen vuorovaikutukseen, mikä näkyy ihmissuhdetaitoina ja aitona kiinnostuksena ihmisiä kohtaan. Opinto-ohjaajan työssä opetus ja ohjaus ei ole pelkkää opiskelijoiden opettamista tai neuvontaa vaan ohjausmahdollisuuksien luomista, organisoimista ja prosessien tukemista. Opinto-ohjaajan tulee hallita koulutus-, opetus- ja ohjausjärjestelmät ja ohjausprosessit ja niihin liittyen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Ohjaustyö on entistä enemmän toimimista erilaisissa verkostoissa ja alueellisissa yhteisöissä. Opinto-ohjaajan tulee pitää yllä yhteyksiä opetus- ja ohjausalan vaikuttajiin ja seurata kasvatus-, opetus- ja ohjausalan kehitystä. (Helakorpi & Helander Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus, 23.)

Tässä raportissa ehdotetussa Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvassa ohjauspedagogisten ja ohjauksellisten taitojen hallitseminen on tarpeen kaikissa opinto-ohjaajan vastuulle suunnitelluissa työtehtävissä. Henkilökohtaisessa ja pienryhmäohjauksessa sekä luentomaisissa infotilaisuuksissa opinto-ohjaajalta vaaditaan kykyä opettaa, ohjata, neuvoa ja motivoida opiskelijoita. Hyvät ihmissuhdetaidot ja aito kiinnostus ohjattavaa kohtaan ovat onnistuneen ohjaustyön avaintekijöitä. Ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tulee myös osata kehittää ja luoda organisaatioon aikuisopiskelijoille ohjausmahdollisuuksia ja tukea opettajia opiskelijoiden ohjausprosessissa.

5.3 Kehittämisosaaaminen: Oman osaamisen kehittäminen sekä ammattikasvatuksen ja ohjaustoiminnan kehittäminen

Kehittämisosaaaminen tarkoittaa opinto-ohjaajan taitoa arvioida ja kehittää omaa työtään itsenäisesti ja yhdessä työyhteisön kanssa. Tähän tarvitaan mm. taitoa käsitteelliseen ajatteluun ja itsearviointiin. Opinto-ohjaajan on seurattava paitsi ohjausalaa (esim. ohjausjärjestelmät, ohjauksen tutkimukset) myös laajemmin kasvatus- ja opetusalaan. Myös oman arvo-osaamisen kehittäminen on tärkeää, sillä opinto-ohjaajan työhön sisältyy yhä enemmän eettisten valintojen tekemistä. Kehittämisosaaaminen tarkoittaa kykyä suunnitella oppilaitoksen ohjausjärjestelmää, johtaa ja arvioida kehittämisprojekteja omassa työyhteisössä ja myös oman organisaation ulkopuolisten tahojen kanssa. Näissä tehtävissä opinto-ohjaajan on hallittava tutkiva ja kehittävä työote. Opinto-ohjaaja tarvitsee työssään luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn lisäksi myös monikulttuurista näkemystä ja ennakkoluulotonta kokeilun ja muutoksen sietoa ja halua. (Helakorpi & Helander Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus, 23.)

Tässä raportissa ehdotetussa Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvassa kehittämisosaamisen osa-alue nousee tärkeäksi, sillä tehtävänkuvan hakiessa muotoaan on opinto-ohjaajan osattava tarkastella ja analysoida tekemäänsä työtä. Opinto-ohjaajan tehtäviin Koulutuskeskus Tavastiassa kuuluu aikuisten ohjauksen kehittäminen, jolloin opinto-ohjaajan on osattava suunnitella oppilaitoksen ohjausjärjestelmää yhdessä muiden aikuiskoulutustoimijoiden kanssa sekä johtaa ja arvioida ohjausta koskevia kehittämisprojekteja. Kehittämisosaamisen osa-alueelle kuuluu myös aikuisten ohjausta koskeviin sisäisiin ja ulkoisiin

kehittämissryhmiin osallistuminen ja niissä tehtävä työ. Kehittämisosaaamista tarvitaan myös, jos opinto-ohjaaja osallistuu aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmatyöhön.

5.4 Työyhteisöosaaminen: Tiimityö- ja verkosto-osaaminen sekä talous- ja hallinto-osaaminen

Työyhteisöosaamisella tarkoitetaan taitavuutta toimia työyhteisöissä ja hallita jokapäiväisessä yhteistyössä tarvittavat valmiudet. Tiimeissä ja työyhteisön eri tilanteissa tarvitaan yhteistoimintaosaamista. Opinto-ohjaajan asiantuntijuuteen sisältyykin entistä enemmän sitä, että hän osaa toimia verkostoissa. Työyhteisöosaamiseen kuuluu myös esimerkiksi laadunhallintaan ja organisaation toiminnan visiointiin liittyvät valmiudet. Ohjaustyöhön sisältyvässä moniammatillisessa tiimityössä ja sen kehittämisessä tarvitaan myös kykyä nähdä koulutuksen ja yhteiskunnan/työn tulevaisuuden kehityssuuntia. Opinto-ohjaaja tarvitsee työssään myös yritteliäisyyttä ja taloudellishallinnollista osaamista. Oman toiminnan tehokkuuteen ja taloudellisuuteen pystyy vaikuttamaan paremmin, jos tuntee organisaation taloudellisen perustan ja osaa hyödyntää taloudellisia tilastoja. Koulutusorganisaatiossa jokainen asiantuntija on tulevaisuudessa aiempaa enemmän myös oman työyhteisönsä ja koulutuspalvelujen markkinoija. (Helakorpi & Helander Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus, 23.)

Tässä raportissa ehdotetussa Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtävänkuvassa yksi tärkeä osa-alue on tiimityö- ja verkosto-osaaminen, sillä opinto-ohjaaja toimii monissa sisäisissä ja ulkoisissa tiimeissä ja verkostoissa. Työyhteisöosaamisen osa-alueeseen kuuluvaa talous- ja hallinto-osaamista opinto-ohjaajalla tulee olla erityisesti oman työnsä suunnitteluun liittyen. Helakorven ja Helanderin työyhteisöosaamiseen liittämä oman työyhteisön ja koulutuspalvelujen markkinoijan rooli näkyy Koulutuskeskus Tavastian ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työssä sekä markkinointiin ja tiedottamiseen liittyvissä tehtävissä mutta myös ulkoisten verkostojen kanssa tehtävässä verkostotyössä.

6 Yhteenveto ja pohdinta

Tässä kuvattu ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan tehtäväkuva on ehdotus organisaatiolle siitä, miten ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaus voitaisiin Koulutuskeskus Tavastiassa järjestää. Mallissa suunniteltu aikuisten opinto-ohjaajan tehtäväkokonaisuus on suunniteltu yhden kokoaikaisen opinto-ohjaajan resurssille kehittämistyön aikana oppilaitoksen sisällä käytyjen keskustelujen ja havaittujen opinto-ohjauksellisten tarpeiden pohjalta. Mallin oletuksena on, että opinto-ohjaajana toimii opinto-ohjaajan pätevyyden hankkinut opinto-ohjaaja.

Tässä mallissa ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajan työ on rajattu opinto-ohjauksellista erityisosaamista vaativiin tehtäviin. Tehtävänkuvasta on siis suljettu pois kuraattorin ja erityisopettajan erityisosaamista vaativat ohjaustehtävät, koska opinto-ohjaajan ammattiin kuuluva ohjausosaaminen ei kata näitä ohjauksen osa-alueita. Opinto-ohjaaja ohjaa opinto-ohjaukselliseen erityisosaamiseensa kuuluvissa asioissa, kuten esimerkiksi oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä kysymyksissä sekä suunnittelee ja kehittää näihin liittyviä toiminta- ja ohjausprosesseja. Tehtävien luonteen vuoksi opinto-ohjaajalla on oltava oikeus oman kalenterin hallintaan. Jos joku muu hallinnoi opinto-ohjaajan kalenteria, on opinto-ohjaajan hyvin vaikea hoitaa opinto-ohjaustyötään. Opinto-ohjaajan on esimerkiksi sovittava henkilökohtaisia ohjaustapaamisia nopealla aikataululla, tehtävä verkostoyhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa, perehdyttävä ohjausta koskeviin

asiakirjoihin sekä opetuksen ja ohjauksen kehitykseen valtakunnallisella tasolla ja varattava aikaa oppilaitoksen ohjaustoiminnan ja -prosessien kehittämiseksi. Tämä taas ei ole mahdollista, jos joku muu määrittelee, mitä opinto-ohjaaja milloinkin tekee.

Kehitetty malli on sovellus koordinoivien/koulutusaloittajien opinto-ohjaajiin perustuvasta toimintamallista. Koska malli on suunniteltu yhden opinto-ohjaajan resurssille, opinto-ohjaaja toimii mallissa aikuiskoulutuksen opinto-ohjausta koordinoivana opinto-ohjaajana. Mallissa opinto-ohjaaja ei voi olla tietylle osastolle sijoitettu, koska silloin opinto-ohjaaja leimautuu tietyn osaston opinto-ohjaajaksi ja häntä myös helposti käytetään osaston resurssiopettajana. Tehtävää voi hoitaa yksi opinto-ohjaaja tai tehtäviä voidaan jakaa useammalle osa-aikaisesti opinto-ohjaajana toimivalle. Jos ammatillisen aikuiskoulutuksen opinto-ohjaajia voisi resurssien puolesta olla organisaatiossa useampia, eri koulutusalojen opinto-ohjaus voisi olla eri opinto-ohjaajien vastuualuetta ja tällöin opinto-ohjaajat voitaisiin sijoittaa eri osastoille. Kyseessä olisi tällöin koulutusaloittajien opinto-ohjaajiin perustuva malli. Tällainen toimintatapa edellyttää kuitenkin sitä, että yksi opinto-ohjaajista toimii muuta isommalla opinto-ohjauksen resurssilla ja hoitaa opinto-ohjauksen kokonaisuuden koordinoinnin.

Koulutuskeskus Tavastian ammatillisessa aikuiskoulutuksessa voisi toimia myös koordinoivan ja koulutusaloittajien opinto-ohjaajien malli, jossa yksi koordinoiva opinto-ohjaaja keskittyisi opinto-ohjauksen koordinointiin, ohjauksen kehittämiseen, sisäiseen ja ulkoiseen verkostotyöhön, toteuttaisi pienryhmäohjaukseen ja tiedotukseen sisältyvistä kokonaisuuksista ”Vahvista opiskeluopiskelutaitojasi” -modulin, työhaun teemailtapäivät ja ammattikorkeakouluopintoihin jatkamista suunnitteleville suunnatut vinkkihetket sekä hoitaisi tiettyjä hakevan vaiheen ohjaukseen sisältyviä tiedotus- ja markkinointitehtäviä (esim. internetsivujen ja opiskelijan oppaan opinto-ohjausta koskevien osioiden aineiston tuottaminen ja erilaisiin infotilaisuuksiin osallistuminen). Osastoille sijoitettuja opinto-ohjaajia voisi olla kolme: palvelualojen, sosiaali- ja terveysalan ja tekniikan alojen opinto-ohjaajat. Nämä opinto-ohjaajat voisivat toimia erityisesti sekä opintojen aloittamista suunnittelevien että jo opiskelemassa olevien aikuisopiskelijoiden henkilökohtaisen ohjauksen tehtävissä mutta myös muussa alaan liittyvässä hakevan vaiheen ohjauksessa (esim. erilaisiin infotilaisuuksiin osallistuminen). Osastojen opinto-ohjaajilla olisi tällöin kyseisen alan substanssin syvämpi hallitseminen, jolloin heidän tekemänsä ohjaustyö voisi sisältää myös vastuuopettajien tukemista henkilökohtaistamiseen liittyvissä ohjauskeskusteluissa. Osastojen opinto-ohjaajien ei välttämättä tarvitse olla opinto-ohjaajan koulutuksen hankkineita opettajia (jolloin heistä voidaan käyttää esimerkiksi ohjaava opettaja -nimikettä, kuten Koulutuskeskus Salpauksessa) mutta heillä tulee kuitenkin olla ohjauksellista osaamista. Tässä mallissa koordinoivan opinto-ohjaajan resurssin tulisi olla vähintään lähes yhden kokopäiväisen opinto-ohjaajan resurssi (80%, jolloin muu työaika voisi olla esimerkiksi tyke-hankkeessa tehtävää työtä) ja osastojen opinto-ohjaajilla voisi olla opinto-ohjaukseen resurssia tehtävän tarkemmasta määrittelystä riippuen yksi-kaksi päivää viikossa. Tällöin osastojen opinto-ohjaajat pystyisivät osallistumaan myös oppilaitoksen sisäiseen verkostotyöhön aikuisohjaustiimissä. Koordinoiva opinto-ohjaaja puolestaan hoitaisi laajemman sisäisen verkostotyön (aikuishojaustiimin lisäksi mm. yhteistyön ammatillisen peruskoulutuksen opinto-ohjaajien kanssa) sekä ulkoisen verkostotyön. Tämän mallin toteuttaminen vaatisi siis opinto-ohjaukseen 1,5 - 2 henkilön palkkaresursseja.

Mallia on myös mahdollista muokata organisaation koon, tarpeiden ja resurssien mukaan siten, että valitaan organisaation näkökulmasta tärkeimmät tehtäväkokonaisuudet, joihin opinto-ohjaajan työtä osa-aikaisesti resursoidaan. Tällä tavalla toimittaessa opinto-ohjaajan erityistä osaamista käytetään juuri niihin tehtäviin, joissa opinto-ohjauksellisella erityisosaamisella katsotaan olevan suurin hyöty ohjauksen kokonaisuuden ja käytössä olevien resurssien kannalta.

Lähteet

Helakorpi, S. & Helander, J. Ammatillisen opinto-ohjaajan asiantuntijuus. Päiväämätön dokumentti. www.elisanet.fi/seppo.helakorpi/mittarit/ammopo-tausta.doc (18.6.2012)

Numminen, U. (toim.), Yrjölä, P., Lamminranta, T. & Heikkinen, E. 2004. Opinto-ohjauksen tila aikuisoppilaitoksissa. 2004. Arviointi 4/2004. Opetushallitus. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavissa http://www.oph.fi/download/115530_opinto_ohjauksen_tila_aikuisoppilaitoksissa.pdf. Luettu 19.6.2012.